

részletét is, melyek közül egy bizonyosan újkori, míg a továbbiak az Árpád-kori telephez tartozhattak. Az előkerült 14 gödör mindegyike kicsi vagy közepes méretű, sekély objektumnak bizonyult. Ezekben a jelenségeken kívül egy, az altalajra épített külső kemencét dokumentáltunk. Ennek érdekessége, hogy a sütőfelület alatt nem kerámiaréteget, hanem átégett állatcsontokat találtunk. Az objektumokból csekély mennyiségű kerámia és állatcsont került felszínre, a telep korának meghatározását néhány cserépbogrács peremtöredéke tette lehetővé.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a kecskeméti Katona József Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulcsár Zoltán, Kulcsár Zoltánné, Frank Tamás technikusok.

HARGITAI ANDRÁS

110. Bugyi, Nagylapos

(KÖH 74877)

(Pest megye) I

A jelentést lásd a kötet 114. oldalán!

MIKLÓS ZSUZSA

111. Bükkaranyos, Aranyosi lakópark

(KÖH 75043)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa?, U

A település 727/1-745 hrsz. ingatlanjainak területén 2009 áprilisában lakóövezet kiépítését kezdték meg. Az ivóvíz- és szennyvízvezetékek lefektetéséhez, valamint az út- és járdahálózat kiépítéséhez kapcsolódó régészeti megfigyelések (április-szeptember) során egy kb. 1 ha nagyságú területen 3 db hidrokvarcit kovaszilánkot és egy őskori kerámiát találtunk. Régészeti jelenségeket és régészeti objektumokat nem sikerült azonosítani. A rétegtani viszonyok intenzív erózióra utalnak, így feltételezhető, hogy egy a mai település irányába természetes úton lemosott őskőkori és/vagy őskori régészeti lelőhelyről van szó.

SZOLYÁK PÉTER

112. Bükkábrány, Bányaterület

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U

Kőkúti-dűlő II. (KÖH 55316): 2009-ben a 2007-2008-ban Selján Éva és Veres János által kutatott újkőkori lelőhely próbaásatással körülhatárolt DK-i részének feltárását végeztük el 4540 m² felületen a bánya fejlesztési területén. Az előkerült 38 objektumból három újkori árokra kivéve valamennyi a középső neolitikus AVK és szakálhái kultúra népességének hagyatéka. A feltárt objektumok közül a legjelentősebbek az ÉNy-DK hossz tengelyű, nagyméretű AVK agyagkitermelő gödrök, amelyek a legtöbb leletanyagot is tartalmazták. Közöttük házakhoz köthető cölöplyukrendszereket nem sikerült megfigyelni. A leletanyagról általában elmondható, hogy feltűnően kevés benne a kőeszköz és az állatcsont, ezzel szemben

hatalmas mennyiségben került elő patics, közöttük áglenyomatos darabok is. A korszakra jellemző kerámiaanyagban megtalálható volt néhány háromszög alakú stilizált arcábrázolás, idol(?) lábtöredéke, agyaggyöngy is. A szakálhái kultúra településéhez néhány kerek, függőleges falú tárológödört sorolhatunk.

Kőkúti-dűlő III. (KÖH 55317): A hatástanulmány szerint kis leletsűrűségben őskori kerámiát gyűjtöttek a II. lelőhelytől ÉK-re kb. 720 m-re, egy kb. 30×30 m-es felületen. A terület 60-85 m hosszúságú, 3,5 m széles szondázó árkokkal történő próbaásatása során csak a szántott rétegből került elő néhány őskori edénytöredék, patics és kőeszköztöredék, régészeti objektumot nem találtunk.

Kivételes-Első-dűlő V. (KÖH 55319): A II. lelőhelytől D-re található mélyedés túlsó partján, a 2007-2009-ben feltárt neolitikus teleptől kb. 120 m-re a bánya fejlesztési területét vizsgáló örökségvédelmi hatástanulmány 100×50 m-es felületen lokalizált őskori lelőhelyet. A terület próbaásatása során egyetlen régészeti objektumot, egy nagyméretű amorf agyagkitermelő gödört találtunk, amelyből újkőkori (AVK) leletanyag (edénytöredékek, kőeszköz, patics) került elő.

CSENGERI PIROSKA – SIMON LÁSZLÓ

113. Bükkzsérc, Hódos-tető

(KÖH 59912)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, V

A részletes tanulmányt lásd a kötet 19. oldalán!

V. SZABÓ GÁBOR

114. Cirák, Dinnyés-domb

(KÖH 73845)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Kö

2009. októberben helyszíni szemlét tartottam Cirák határában, a szélrózsa felé telepítésére kijelölt területeken.

A községtől K-re a Répce közelében fekvő Dinnyés-domb felszínén (a frissen átforgatott, poros talaj ellenére) szép számmal került elő őskori és középkori kerámiaanyag, valamint néhány patics és kötőredék. A lelőhely intenzitását és kiterjedését később kedvezőbb észlelési körülmények között lehetne pontosítani.

TAKÁCS KÁROLY

115. Csanádapáca, Túri-domb

(KÖH 1006)

(Békés megye) Kö

Orosházi lakos leletbejelentése nyomán 2009. február 5-én megtekintettem a csanádapácai helytörténeti gyűjteményt, melyben a középkori Apáca területéről származó régészeti leleteket is őriznek. A lelőhely régóta ismert a régészeti szakirodalomban. Az 1930-as években Bálint Alajos folytatott itt ásatásokat. 1980 októberében bejelentés nyomán a BMMI küldött ki egy régészt, aki

megállapította, hogy a Túri-dombon (Templom-domb) – miután a halom további részeinek elhordását nem tervezik – nincsen szükség leletmentésre.

A halom elhordása azonban nem állt le, s azt szinte teljesen tönkre is tették. Régész a későbbiekben nem járt a területen. Helyi lakosok azonban gyűjtögették a leletanyagot sok éven keresztül. Egy részét meg is őrizték az utókor számára, mely most a csanádapácai helytörténeti gyűjteménybe került.

Beszámoltak arról, hogy a Túri-dombon nagyon sok sír feltáródott ki, melyek Ny–K-i tájolásúak voltak. Ők többet ki is bontottak, ezek egyikéről-másikáról fényképet is készítettek. A Túri-tanya leégett a kilencvenes évek elején, s ma már csak a romja van meg. A rom alatti rész a dombból az egyedüli terület, ami megmaradt, s még ott lehet régészeti jelenséggel számolni. 1980 őszén 3–4 m mélyen kibányászták a domb közepét. A habarccsal összerakott templomfalat a markolóval kiszedték, félretették, a templomalapot teljesen tönkretették. Ekkor a gödör még igen kicsiny volt (15×20×2 m), majd később oldal irányban bővítették. Később a peremet bedőzerolták. A gödör alján ott van az egykori templom alapja, s rajta vastagon a falu lakosainak szemete. Majd bedőzerolták, s eltüntették az egészet.

A csanádapácai helytörténeti gyűjteményben középkori edénytöredékek találhatók a lelőhelyről. A sírokban nem volt kerámia. Több szög, pártamaradványok, pénz, gyöngyök találhatók a gyűjteményben még, mely tárgyak a temető sírjaiból származnak.

RÓZSA ZOLTÁN

116. Csanádpalota, Alsó-Ugar I.

(KÖH 42509)

(Csongrád megye) Sza

A lelőhely (MOL 40. lh.) a község határának ÉNy-i szegletében, egy környezetéből alig kiemelkedő magaslaton található. A Magyar–Román gázszállító vezeték nyomvonalán, a lelőhely középső részén, 2009. március 9–12. között, ill. 23-án 638 m²-nyi felületen végeztek megelőző feltárást a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai.

A kijelölt felületen elszórtan 16 objektum feltárását azonosítottuk a nyelés során. A 22 stratigráfiai egység között 16 gödör, 3 cölöphely, két árok és egy ház volt, melyek közül 15 késő szarmata, 4 újkori, 3 pedig leletanyag hiányában ismeretlen korú.

A késő szarmata kori gödrök kerek alakúak, méhkas formájúak vagy egyenesen szűkülő falúak. Az egyetlen Ny–K irányú, ívelten szűkülő falú, ívelt aljú árok a feltárt terület közepén, míg a 15 m² alapterületű, Ny–K hossztengetyű, félig földbe mélyített épület annak középső részén került elő. A feltárás jelentkezési szintjétől számítva közel 40 cm mély házban járósíntet nem találtunk, betöltéséből nagy mennyiségű szilikátsalak és tapasztásdarab került felszínre. Az építmény hosszanti tengelyében három cölöplyukat bontottunk ki.

A további szarmata kori objektumokból bikónikus orsógomb, szürke edények aljából készített orsókarikák, őrlő-, fenőkötőredékek, ill. gyorskorongon készített, szürke, jól iszapolt, valamint lassúkorongon készített, apró kavicsal soványított fazéktöredékek kerültek elő. A fazekak vállán több esetben bekarcolt hullámvonalköteg díszítés figyelhető meg. A fémdetektoros vizsgálat során a lelőhely K-i részén, a még le nem humuszolt talajban, a jelenlegi járósíntől 10–15 cm mélységben két római kisbronzot találtunk.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a szegedi Móra Ferenc Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Botyán Katinka, Császi Dávid, Molnár Zsolt technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

117. Csanádpalota, Alsó-Ugar II.

(KÖH 42513)

(Csongrád megye) Á

A Magyar–Román gázszállító vezeték építése kapcsán 2009. március 19–24. között megelőző feltárást végeztek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai a Kövegy községtől D-re, a Mág-csatorna Ny-i és – kisebb részben – K-i partján található lelőhely (MOL 41. lh.) központi részén. A megkutatott terület összesen 2764 m² nagyságú volt, amelyből 418 m² bizonyult régészetileg fedettnek.

A barna színű, agyagos altalajban mindössze 11 jelenséget regisztráltunk, ezekből 5 objektumot különítettünk el. A korábban jelzett Árpád-kori megtelepedést csak egy, kerámiával datálható É–D-i irányú árok képviselte a szelvény K-i végében; a Mág-csatorna K-i oldalán egyéb jelenséget nem találtunk. A csatornától Ny-ra, a szelvény középső harmadában és Ny-i részén legújabb kori tanyamaradványok kerültek elő.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a szegedi Móra Ferenc Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Takács Gábor technikusok.

PÓPITY DÁNIEL

118. Csanádpalota határa

(Csongrád megye) Ő, Sza, Á, Kk

2009. március 10. és április 2. között helyszíni szemlét tartottunk az M43 autópálya Makó-országhatár közti szakaszán. A szemle célja a korábban (2005, Szalontai Csaba) már lokalizált lelőhelyek kiterjedésének ellenőrzése és esetleges pontosítása volt.

M43-59 (KÖH 52771): A kiszáradt Élővíz-csatorna Ny-i partjára lokalizált lelőhelyen igen szórványosan gyűjtöttünk szarmata leletanyagot, elsősorban a lelőhely D-i felén. Északi irányba lényegesen kisebbnek bizonyult, valószínűleg az itt emelkedő apró dombhátat foglalhatja